

Institutionen för handel och företagande

TENTAMEN

Kurs: Arbetsmarknad och samhällsekonomi G1N

Examinationsmoment: salstentamen

Kurskod: NA120G

Högskolepoäng för examinationsmomentet: 6

Datum: 2025-10-27

Tentamenstid: 14:15-19:30

Ansvarig lärare: Marie Lidbom

Berörda lärare: Hans Mörner och Marie Lidbom

Hjälpmedel/bilagor: Högskolans miniräknare

Övrigt:

- Svara kortfattat och tydligt.
- Motivera alltid dina beräkningar och resonemang.
- Vid figurfrågor ska axlar, enheter och jämviktspunkter markeras tydligt.

Anvisningar

- ☐ Ta nytt blad för varje lärare
- ☒ Ta nytt blad för varje ny fråga
- ☒ Skriv endast på en sida av papperet.
- ☒ Skriv namn och personnummer på samtliga inlämnade blad.
- ☒ Numrera lösbladen löpande.
- ☒ Använd inte röd penna.
- ☒ Markera med kryss på omslaget vilka uppgifter som är lösta.

Poänggränser

F (underkänd)	E (tillräckligt)	D (tillfredsställande)	C (bra)	B (mycket bra)	A (utmärkt)
0 – 29 poäng	30 – 36 poäng	37 – 42 poäng	43 – 48 poäng	49 – 54 poäng	55 – 60 poäng

Skrivningsresultat bör offentliggöras inom 18 arbetsdagar

Lycka till!

Antal sidor totalt

Marie

Fråga 1: Utbud och efterfrågan och marknadsmodellens brister (totalt 10 poäng)

a. (2 poäng)

Förklara med egna ord varför det inom samhällsekonomin är viktigt att förstå att resurser är begränsade och vad som menas med begreppet *alternativkostnad*.

Ge ett konkret exempel som visar hur detta påverkar ett ekonomiskt beslut i samhället (till exempel för hushåll, företag eller staten).

Svara kortfattat i 2–4 meningar.

b. (2 poäng)

Anta att marknaden för elbilar i Sverige kan beskrivas av följande funktioner:

Efterfrågan: $Q_D = 1000 - 20P$

Utbuds: $Q_S = -500 + 30P$

, där priset (P) är uttryckt i hundratusentals kronor per elbil (dvs. $P = 3$ motsvarar 300 000 kr) och kvantitet (Q) är uttryckt i tusentals antal elbilar (dvs. $Q = 600$ motsvarar 600 000 elbilar).

Beräkna jämviktspriset (P^*) och jämviktskvantiteten (Q^*) för elbilar. Visa tydligt hur du räknar.

c. (2 poäng)

Utgå från uppgifterna i 1b.

Komplettera tabellen nedan genom att beräkna hur många elbilar som efterfrågas (Q_D) respektive bjuds ut (Q_S) vid de fyra olika prisnivåerna.

Illustrera dina resultat i en figur där priset (P) är på den vertikala axeln ("y-axeln") och med kvantiteten (Q) på den horisontella axeln ("x-axeln").

Markera tydligt var jämviktspunkten som du räknade ut i uppgift 1b ligger.

Pris (P), 100 000 kronor	Efterfrågan (Q_D), 1 000 stycken	Utbud (Q_S), 1 000 stycken
20		
40		

d. (4 poäng)

Utgå från uppgifterna i fråga 1b.

Anta att staten inför en miljöbonus som sänker priset för att köpa elbil med 500 000 kronor.

Förklara med ord och visa i en figur hur detta påverkar marknaden för elbilar på kort sikt utifrån utbuds- och efterfrågemodellen.

Diskutera också kort en möjlig samhällsekonomsisk konsekvens av denna förändring (till exempel miljö-, budget- eller arbetsmarknadseffekt).

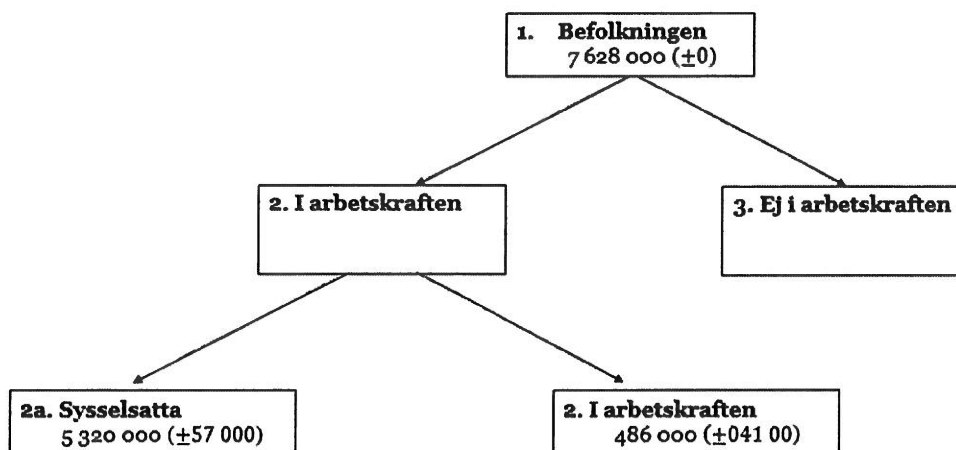
Svara med 5 - 6 meningar och en tydlig figur. Svaret kräver ingen matematisk beräkning.

Marie

Fråga 2: Arbetsmarknaden (totalt 10 poäng)

I följande frågor (2 a-c) ska du använda arbetsmarknadsbegrepp och samband mellan sysselsättning, arbetslöshet och befolkning.

Samband på arbetsmarknaden i augusti 2025, 15-74 år

Befolkningen avser boende i privata hushåll. Siffrorna inom parentes anger osäkerhetstal för nivåskattningen.

Använd informationen i figuren för att besvara följande:

a. (2 poäng)

Hur många är i arbetskraften och hur många är ej i arbetskraften?

b. (4 poäng)

Utgå från uppgifterna i fråga 2a.

Beräkna *arbetslöshetstalet* och *sysselsättningsgraden* på arbetsmarknaden. Avrunda svaret till en decimal.

Förklara kort vad måttet visar.

c. (4 poäng)

Förklara vad som kan hända med arbetslöshetstalet i Sverige om ekonomin går in i en lågkonjunktur.

Beskriv med 5 - 7 meningar hur sambandet mellan produktion, efterfrågan och arbetskraft kan förklara utvecklingen.

Använd relevanta samhällsekonomiska begrepp i ditt svar.

Marie

Fråga 3: Kapitalmarknaden (totalt 10 poäng)

a. (2 poäng)

Illustrera i en figur hur kapitalmarknaden är uppbyggd och vilka delmarknader som ingår.

Förklara kort med egna ord vad som kännetecknar kapitalmarknaden och de olika delmarknaderna.

Skriv 3 – 5 meningar.

b. (2 poäng)

Förklara med egna ord hur marknaden för krediter fungerar.

Beskriv hur räntan bestäms av utbud och efterfrågan på lån.

Du kan gärna använda en figur med räntan på den vertikala ("y-axeln") och kreditvolymen på den horisontella axeln ("x-axeln") för att illustrera ditt svar.

c. (6 poäng)

Anta att staten inför en reglering av räntan på kreditmarknaden, till exempel ett tak för maximal utlåningsränta. Diskutera och reflektera kring följande:

1. Hur påverkas kreditmarknaden (utbud och efterfrågan på lån, jämviktsränta, kreditvolym)?
2. Vilka konsekvenser kan detta ha för den svenska arbetsmarknaden?
3. Identifiera och diskutera styrkor och svagheter med ett sådant offentligt ingrepp, med fokus på effekterna på arbetsmarknaden.

Skriv 6 – 10 meningar. Motivera dina resonemang med ekonomiska principer.

Hans

Fråga 4: (totalt 10 poäng)

- a. (2 poäng)

På vilka tre sätt kan man räkna ut BNP?

- b. (3 poäng)

Vad ingår i bytesbalansen?

- c. (2 poäng)

Vad är deflation?

- d. (3 poäng)

Beskriv och rita i figur Phillipskurvan.

Hans

Fråga 5: (totalt 10 poäng)

- a. (4 poäng)

Det finns en kortsiktig och en långsiktig utbudskurva. Beskriv skillnaden och rita skillnaden i en figur.

- b. (3 poäng)

Vad är automatiska stabilisatorer?

- c. (3 poäng)

Vad menar man med att finanspolitiken skall vara kontracyklisk?

Hans

Fråga 6: (totalt 10 poäng)

Ett lands ekonomi kan beskrivas med makrovariablerna nedan.

Konsumtionen och importen i ekonomin beror av inkomsten. Offentliga utgifter beror av politiska beslut, investeringar av investeringsbeslut och export av utlandets efterfrågan.

$$\text{Konsumtion} = 45 + 0,8(Y - T)$$

$$\text{Investeringar} = 43$$

$$\text{Offentliga utgifter} = 40$$

$$\text{Export} = 50$$

$$\text{Import} = M_0 + mpm * Y = 10 + 0,24Y$$

$$\text{Skatter} = T = t * Y \quad t = 0,2$$

- (3 poäng)
Härled sparfunktionen.
- (4 poäng)
- Sätt upp det ekonomiska jämviktsvillkoret och beräkna jämviktsinkomsten. Rita sedan kurvorna i en figur. Markera jämviktsvillkoret.
- (3 poäng)
Illustrera jämviktsvillkoret i en figur.

Formler

Konsumtionsfunktion

$$C = C_0 + mpc(Y - T)$$

$$C_0 + S_0 = 0$$

$$mpc + mps = 1$$

Marginella konsumtionsbenägenheten = mpc

Marginella sparbenägenheten = mps

Marginella importbenägenheten = mpm

Import då nationalinkomsten är noll = m_0

Marginella konsumtionsbenägenheten betecknas som mpc och multiplikatorn är K i formeln.

$$K = \frac{1}{1 - mpc}$$